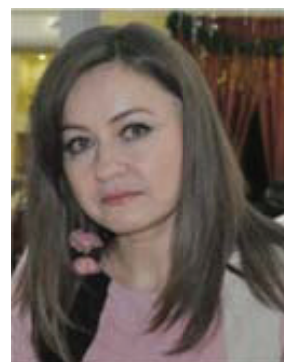

Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică, parte integrantă a sistemului național de informație tehnico-științifică

**Elena BORDIAN,
Tamara ZASMENCO**
**Biblioteca Republicană
Tehnico-Științifică a
Institutului Național de
Cercetări Economice**

Abstract: Sistemul Național de Informație Tehnico-Științifică a fost creat din instituții de informație tehnico-științifică, care aveau scopul de a acoperi informațional toate domeniile de dezvoltare socio-economică și de a exclude paralelismul în activitatea de cercetare. Măsurile de îmbunătățire a Sistemului au contribuit la dezvoltarea Rețelei de biblioteci tehnice și la crearea Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice. Articolul reflectă etapele de dezvoltare a bibliotecii și este dedicat jubileului de 50 de ani de la fondare.

Cuvinte-cheie: sistem de informație tehnico-științific; rețea de biblioteci tehnice; Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică.

Abstract: The National Technical and Scientific Information System was created by technical and scientific information institutions, from the aim to cover all fields of socio-economic development from the informational point of view and to exclude parallelism in the research activity. Measures to improve this System have contributed to the development, 50 years ago, of the Technical Libraries Network and to the creation of the Republican Technical and Scientific Library. The article reflects the stages of this library development and is dedicated to the 50th anniversary of the institution.

Keywords: technical-scientific information system; network of technical libraries; Technical and Scientific Republican Library.

Sistemul de informație tehnico-științific: Spre pere istorice

În toate timpurile progresul tehnologic a fost impulsionat de munca creativă a oamenilor de știință, de instituțiile infodocumentare, care asigură conservarea, diseminarea și accesibilitatea la rezultatele cercetărilor și de eficiența sistemelor de comunicare tehnico-științifice.

Istoria Sistemului Informație Tehnico-Științifică din Republica Moldova își are rădăcinile în perioada Uniunii Sovietice, când în 1952 a fost înființat Institutul de In-

formare Științifică al Academiei de Științe a URSS. La nivel unional, structura organizatorică a Sistemului de Stat de Informație Tehnico-Științifică (SSITȘ URSS) a inclus patru niveluri: 10 organe unionale de informație tehnico-științifică; 87 organe centrale de ramură de informație tehnico-științifică; 15 organe republicane de informație tehnico-științifică; 111 centre teritoriale și 12 mii de departamente ale organizațiilor, întreprinderilor și asociațiilor de informație tehnico-științifică. În cadrul SSITȘ URSS, la nivelul organelor republicane de

informație tehnico-științifică, Moldova a fost reprezentată de Institutul Național de Economie și Informație (fondat în 1965 de către Ministerul Economiei și Comerțului al RSSM).

Ulterior, în anii 1966 -1970 se remarcă acțiuni radicale de dezvoltare a sistemului național de informație tehnico-științifică din țară. Prin Hotărârea Sovietului de Miniștri al RSSM nr.33 din 01.02.1967 „Privind măsurile de îmbunătățire a sistemului de informație tehnico-științific” au fost obligate ministerele și departamentele de resort să elaboreze un plan de dezvoltare a sistemului național de informație tehnico-științifică. Acest sistem a inclus: bibliotecile științifice și tehnice specializate, birouri de informație tehnico-științifică în cadrul instituțiilor de cercetare științifică și al institutelor de proiectare în construcții, bibliotecă în cadrul întreprinderilor industriale. Sarcina de bază a acestor organisme info-documentare consta în: crearea unui mediu favorabil diseminării, absorbției și valorificării informațiilor științifico-tehnologice, producție și învățământ; accesul liber și la resursele de informații științifico-tehnologice, furnizarea informației în timp util și completă despre realizările științei și tehnicii în țară și peste hotare.

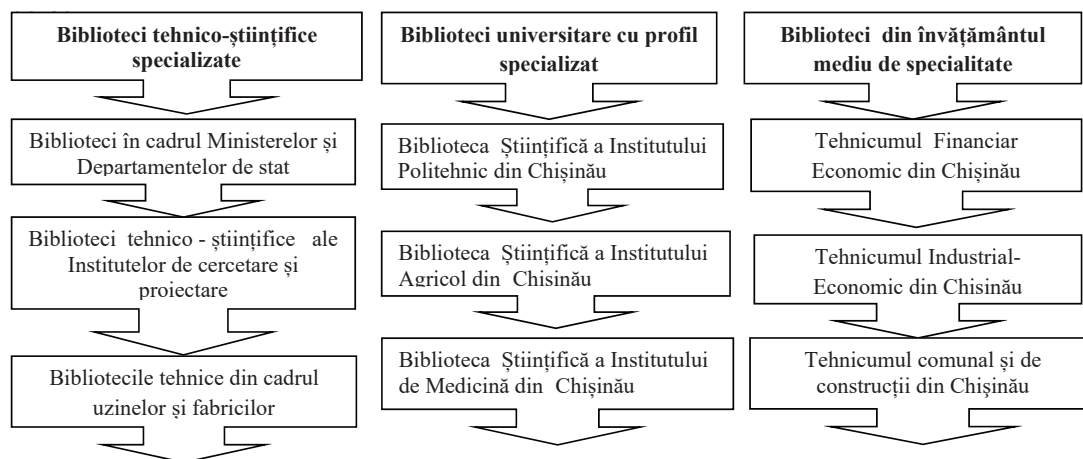
Pentru a elimina paralelismul în activitatea organelor de informare tehnico-științifică și a fi o repartizare clară a sarcinilor, responsabilitățile au fost împărțite între Ministere, Departamente și Academia de Științe a RSSM. Prin Hotărârea Sovietului de Miniștri al RSSM nr. 384 din an.1967 s-au delegat atribuțiile specifice pentru bibliotecile departamentale. Astfel Biblioteca Centrală a Academiei de Științe a RSSM a fost desemnată ca principalul deținător de fonduri în domeniul științelor naturale și sociale, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică – responsabilă de domeniul științelor tehnice și agricole, iar de domeniul științelor medicale – Biblioteca Republicană Științifică Medicală. Această decizie

a avut scopul de a acoperi informațional toate domeniile de dezvoltare socio-economică, de a exclude paralelismul în activitatea de cercetare și a spori calitatea materialelor publicate.

Sunt elaborate un șir de documente normative, care reglementau diferite segmente în activitatea bibliotecilor. De exemplu: Serviciul de Imprumut Interbibliotecar, reglementat prin *Regulamentul sistemului unic de schimb interbibliotecar* (1974), *Regulamentul privind bibliotecile care beneficiază de depozitul legal* și alte documente cu impact pentru întreg sistemul de bibliotecă din țară.

Rețeaua de biblioteci tehnice specializate din Republica Moldova

Sistemul de stat de informație tehnico-științifică, creat în anii 1967-1970, a avut un impact important în dezvoltarea rețelei de bibliotecă tehnice specializate. Hotărârea Sovietului Miniștrilor al RSS Moldovenești din 1 februarie 1967, „Privind măsurile pentru îmbunătățirea sistemului de informație tehnico-științifică din republică” a accelerat organizarea fondurilor informaționale de referință și a colecțiilor de documente brevetate și tehnice în toate întreprinderile și organizațiile mari din sectorul real al economiei naționale. Conform raportului Institutului de Cercetări Economice și Informație Tehnico-Științifică din anul 1971, în acest sistem erau incluse 118 biblioteci tehnico-științifice care asigurau informațional Ministerele și Departamentele de Stat, Institutele Științifice de Cercetare, fabricile și uzinele din toate ramurile industriei naționale. De asemenea, o contribuție substanțială în asigurarea informațională a domeniilor de dezvoltare profesională o aveau bibliotecile din învățământul superior și mediu de specialitate care erau instituții-cheie în Sistemul de stat de informație tehnico-științifică. Tabelul de mai jos reflectă structura instituțională a bibliotecilor specializate din RM în perioada anilor '70-80.

Tabelul 1. Rețeaua de biblioteci tehnico-științifice specializate din RSS Moldova. Anul 1971.
Sursa: Научные и научно-технические библиотеки Молдавии. Справочник. МолдНИИТИ, 1971

Sistemul de stat de informație tehnico-științifică includea trei biblioteci universitare: Biblioteca Științifică a Institutului Politehnic din Chișinău, Biblioteca Științifică a Institutului Agricol din Chișinău, Biblioteca Științifică a Institutului de Medicină din Chișinău și 9 biblioteci din învățământul mediu de specialitate (tehnicumuri), care în prezent sunt reorganizate în Centre de Excelență. De exemplu: Centrul de Excelență în Economie și Finanțe (*Tehnicumul Financiar- Economic*), Centrul de Excelență în Energetică și Electronică (*Tehnicumul Industrial-Economic din Chișinău*), Centrul de excelență în Construcții (*Tehnicumul comunal și de construcții din Chișinău*) ș. a.

Cu statut de bibliotecă republicană era Biblioteca Centrală a Academiei de Științe a RSSM, care coordona activitatea bibliotecilor științifice din cadrul Institutelor de cercetare unionale și naționale (9 biblioteci cu fonduri mai mari de 20.000 documente). De exemplu: Biblioteca tehnico-științifică a Institutului național de proiectare („Moldghiprostroï”), Biblioteca tehnico-științifică a Institutului unional de cercetări biologice și protecția plantelor, Biblioteca tehnico-științifică a Institutului Moldovenesc de cercetări științifice în domeniul zootehnic și veterinăriei ș. a

Funcția de bază a Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice a Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Informației Tehnico-Economice era asi-

gurarea informațională și asistența metodică a bibliotecilor tehnice specializate de la întreprinderi și organizații din sectorul real al economiei. În anul 1971 erau înregistrate 75 de biblioteci tehnice cu colecții de peste 252 mii de documente, care deserveau specialiști din domeniile telecomunicațiilor, energeticii, industriei constructoare de mașini, industriei de prelucrare a lemnului, industriei ușoare și alimentare, etc.

Tendența de dezvoltare și susținere a bibliotecilor tehnice specializate și a birourilor de informare și documentare din cadrul întreprinderilor mari a continuat până în anul 1993, atingând cifra de 82 de instituții de informare tehnico-științifică (Chișinău - 71, Tiraspol -10, Cahul -1) conform ghidului „Organele de informare din RM”, elaborat de către Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Informației Tehnico-Economice.

Odată cu procesul de destrămarea Uniunii Sovietice și obținerii autonomiei politico-economice a Republicii Moldova (după declararea Independenței RM din 27 august 1991) și tranziția de la economia centralizată și planificată la economia de piață, s-au produs dezechilibre structurale, ce au provocat un proces continuu de declin economic, care a afectat toate domeniile socio-economice. În urma reformelor efectuate, 60% din întreprinderile industriale și-au redus volumul de producție și tot atâtea au generat pierderi, fiecare a treia în-

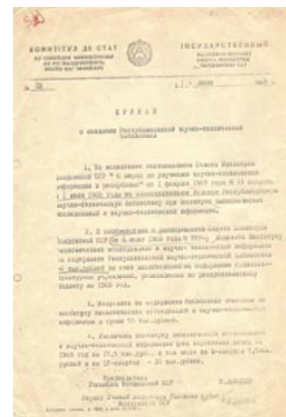
treprindere s-a pomenit insolvabilă, iar mai mult de jumătate din angajați au rămas fără un loc de muncă.

În aceste condiții s-a destrămat și sistemul de informație tehnico-științifică. În urma restructurărilor și reorganizărilor, conform noilor condiții economice, activitatea bibliotecilor din cadrul întreprinderilor era sistată, iar colecțiile erau lichidate. Doar în puține cazuri, colecțiile de carte și documente tehnice au fost preluate de alte biblioteci sau centre de informare. De exemplu, dacă în anul 1994 BRTȘ presta servicii informaționale și asistență metodologică pentru 162 de biblioteci tehnice (în baza contractelor de prestare a serviciilor informaționale pentru unitățile economice), atunci în 2004 activau doar 29 de biblioteci în 26 de întreprinderi și organizații, iar în anul 2007 - 21 de biblioteci tehnice cu un fond de peste 14 mln. de documente și un personal de 66 bibliotecari. Conform datelor statistice recente, în anul 2017 se înregistrează 13 biblioteci tehnice specializate în care activează 42 de bibliotecari. Fondul total constituie peste 13,8 mln. de documente. În perioada respectivă (an. 2017) au fost înregistrați peste 4000 de utilizatori, care au împrumutat 60095 documente.

În ultimii 4 ani se resimte o învioreare a activității bibliotecilor din rețea. Majoritatea au fost dotate cu echipament tehnic, calculatoare conectate la internet, imprimante, aparate de xeroxare. Cercetătorii, specialiștii și bibliotecarii beneficiază de condiții favorabile pentru activitatea intelectuală. A sporit numărul de resurse informaționale și documente împrumutate prin schimbul Interbibliotecar, s-au diversificat serviciile prestate utilizatorilor. Administrația instituțiilor fondatoare susține bibliotecarii în inițiativele de modernizare a spațiilor și serviciilor și este interesată de activitățile de instruire și formare profesională, organizate de BRTȘ. Menționăm aceste biblioteci și aducem mulțumiri și aprecieri bibliotecarilor, care au rezistat în timp și au demonstrat necesitatea și utilitatea lor atât pentru organizație, cât și pentru întreaga societate: 1) Biblioteca Î. S. „Calea Ferată din Moldova” (șef

bibliotecă Covaș Eugenia); 2) Biblioteca S. A. Termoelectrică (șef bibliotecă Melniciuc Larisa); 3) Biblioteca Institutului municipal de proiectări „Chișinăuproiect” (șef bibliotecă Maria Nicolenco); 4) Biblioteca Î. S. „Expediția Hidro-Geologică din RM” (bibliotecar Ludmila Glotova); 5) Biblioteca Institutului de Cercetare, Proiectare și Tehnologie „Energoproiect” (specialist, Rotari Galina); 6) Biblioteca S. A. „Moldavhidromaș” (bibliotecar Garbarenco Eudochia); 7) Biblioteca întreprinderii mixte „Topaz” (bibliotecar Sizova Ludmila); 8) Biblioteca Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice (șef bibliotecă Neculce Raisa); 9) Biblioteca Fabricii de Confecții „Ionel” (șef bibliotecă Onica Olga); 10) Biblioteca INPC „Urbanproiect” (șef bibliotecă Duplova Ludmila); 11) Biblioteca Centrului Tehnico-Științific „Hidrotehnică”, S. A. „Moldovahidromaș” (șef bibliotecă Ghirfanova Ludmila); 12) Biblioteca Institutului de Cercetări Științifice „Eliri” S. A. (șef bibliotecă Șeluşenco Iadviga).

Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică – centrul biblioteconomic departamental al rețelei de biblioteci tehnice.

Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a Institutului Național de Cercetări Economice (BRTȘ INCE) este o instituție info-documentară specializată, relevantă și pertinentă pentru procesele de cercetare, expertizare, cunoaștere și educație. Este deținătoare a unui patrimoniu unicat de documente din Republica Moldova și are un rol prioritar în prelucrarea, conservarea,

digitizarea și facilitarea accesului la colecțiile de documente de toate tipurile, la bazele de date naționale și internaționale.

În conformitate cu Hotărârea Sovietului de Miniștri al RSSM nr. 33 din 01.02.1967 „Privind măsurile de îmbunătățire a sistemului de informație tehnico-științific” a fost emis Ordinul nr.18 al Comitetului de Stat pentru Planificare al RSSM din 03 iulie 1968 „Privind crearea Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice, în cadrul Institutului de Cercetări Economice și Informație Tehnico-Științifică”. Decizia istorică a pus temelia unui mare proiect de bibliotecă specializată și a obligat Comitetul de Stat pentru Planificare de a crea noi fonduri de brevete de invenții, cataloage industriale și documente normativ-tehnice prin achiziții centralizate din toate republicile URSS și alte 20 de state ale lumii. Scopul principal fiind organizarea serviciilor informaționale și de referință la întreprinderi și organizații pentru a oferi acces la cele mai avansate tehnologii și invenții din acele timpuri, pentru a sprijini și stimula dezvoltarea economică a țării.

Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a trecut prin mai multe etape de dezvoltare. Anii 1968-1971 a fost perioada de constituire. Prin decizia Sovietului orășenesc în Chișinău a fost oferit localul pentru Institutul de Cercetări Economice și Bibliotecă pe strada Jucovschi 5, orașul Chișinău. S-au stabilit funcțiile separate ale ambelor instituții, s-au organizat colecțiile de carte, manuscrise și publicații periodice, documente brevetate, documente normativ-tehnice. A fost creat aparatul informațional-bibliografic pentru toate tipurile de documente (cataloage, fișiere).

Completarea centralizată a fondurilor în perioada respectivă era un avantaj pentru dezvoltarea bibliotecii. Conform programului de stat, completarea colecțiilor se asigura în mod constant cu brevete de invenții și documente normativ-tehnice, care ulterior erau distribuite bibliotecilor și birourilor tehnico-științifice de la întreprinderi și organizații pentru promovarea și experimentarea inovațiilor în sectorul real al economiei naționale.

Următorii cinci ani (1971-1975) se ca-

racterizează prin îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a bibliotecii și transferarea colecțiilor de carte și seriale în edificiul nou pe str. Ion Creangă 45, în care biblioteca se află și în prezent. În această perioadă s-a format contingentul de utilizatori ai bibliotecii, s-au creat noi servicii și oportunități pentru informare și documentare.

Anii '80, Biblioteca cunoaște un curs ascendent. Dimensiunii tradiționale i s-a adăugat dimensiunea inovatoare determinată de impactul produs de noile tehnologii informaționale. A început procesul de automatizare a bibliotecii. În anul 1983 s-au achiziționat primele rafturi electronice pentru păstrarea documentelor pe micropurtători. Au fost instalate aparatele „Pentakta” și „Microfot”, pentru citirea microfșelor și microfilmelor. S-au elaborat primele documente tehnologice de utilizare a echipamentului, astfel asigurând compatibilitatea tehnică și metodologică între unitățile materiale pentru citirea documentelor microformat. S-au stabilit, funcțiile de bază, structura de personal, serviciile și produsele informaționale pentru satisfacția tuturor categoriilor de utilizatori.

Consolidarea și tehnologizarea proceselor în BRTȘ s-a resimțit în perioada anilor 1990-1999. Guvernul RM, Ministerul Economiei Naționale al RM aprobă un șir de acte prin care biblioteca trece la noile condiții de finanțare. În an. 1994 a fost aprobat de către Ministerul Economiei al Republicii Moldova un nou statut al Bibliotecii Republicane de Informație Tehnico-Științifică a Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Informației Tehnico-Economice (BRIT a ICȘITE), păstrând statul de personalitate juridică. Prin Legea RM „Cu privire la bibliotecă” (1994) și Hotărârea Guvernului RM nr. 610 din 02.07.1997, BRIT este recunoscută Centru Biblioteconomic Departamental pentru rețeaua bibliotecilor tehnice din Sistemul Național de Bibliotecă. De suport metodologic și informațional beneficiau peste 80 de biblioteci de la întreprinderi și organizații. De asemenea acești ani sunt remarcați prin:

- Semnarea acordurilor de colaborare și schimb de documente cu instituții din România (în special cu Institutul Național de

Informare și Documentare), Bulgaria, Germania, Italia;

- Instalarea primelor computere în bibliotecă, este achiziționat primul sistem automatizat de bibliotecă „MARC” (1991);

- Inițierea Catalogului Electronic(1991), care este implementat în prima versiune a sistemului automatizat IRBIS (1992);

- Are loc întregirea fondului BRIT (1995). Colecțiile de brevete și documente tehnico-normative, fiind amplasate în diferite localuri ale municipiului Chișinău, au fost transferate în blocul central din str. I. Creangă 45, unde se află și astăzi;

- Este publicată și lansată în anul 1993 prima ediție a Indexului bibliografic „Invenții create în Republica Moldova (1963-1992)”.

Secolul al XXI-lea vine cu noi viziuni și reorganizări pentru BRIT. În anul 2000, conform ordinului nr. 44 al Ministerului Economiei și Reformelor al RM, biblioteca este lipsită de statutul de persoană juridică și trece în gestiunea economică a Institutului Național de Economie și Informație (INEI). Au urmat ani mai dificili pentru bibliotecă. S-au efectuat modificări și restructurări în statutul, structura și statele de personal ale BRIT. A fost aprobat un nou Regulament de organizare și funcționare a Bibliotecii Republicane Tehnologic-Științifice în cadrul Institutului Național de Economie și Informație (BRTȘ a INEI) de către viceprim ministrul economiei și reformelor, A. Cucu. Optimizarea cheltuielilor la nivel de stat a redus alocațiile pentru achiziții, echipament, reparații etc. Dar, cu toate acestea, bibliotecarii BRTȘ au demonstrat valoarea colecțiilor, rolul și importanța acestora pentru dezvoltarea economiei naționale și cu susținerea Ministerului Culturii în persoana Dlui ministru Artur Cozma s-a păstrat titlu de „instituție cu o deosebită valoare pentru societate” cu funcția Centru biblioteconomic republican pentru rețeaua de biblioteci tehnice, aprobate de Ministerul Culturii al RM, prin Ordinul nr.157 din 11.07.2006.

Odată cu modernizarea tehnologiilor de informare și comunicare, extinderea internetului, dezvoltarea competențelor digitale ale utilizatorilor și orientarea acestora

spre diverse surse de informare, a sporit necesitatea de a crea noi servicii și produse, de a completa colecțiile de documente tradiționale cu cele digitale, de a instrui bibliotecarii pentru a obține noi abilități în gestionarea tehnologiilor și orientarea în mediul informațional virtual. S-a depus mult efort pentru a răspunde la provocărilor timpului prin aplicarea și implementarea de noi proiecte de dezvoltare. Grație Grantului oferit de Fundația SOROS, biblioteca a obținut 10 calculatoare, 2 servere și un aparat de xeroxare performant. Prin proiectul internațional *The East Central Europe Journal Donation Project*, s-a oferit acces la publicații periodice electronice în limba engleză din domeniul tehnicii (2004,2005), iar acordul de colaborare cu AGEPI a permis accesul la baza de date a documentelor brevete în RM.

În anul 2006, în urma reorganizării Institutului de Cercetări Economice al AȘM și Institutului Național de Economie și Informație, conform Hotărârii Guvernului RM nr.1326 din 14.12. 2005 „Cu privire la măsurile de optimizare a infrastructurii sferei științei și inovării”, BRTȘ trece în gestiunea Institutului de Economie, Finanțe și Statistică, creat în urma fuzionării acestor două instituții de cercetare. Conform noilor priorități și direcțiilor de cercetare instituționale, BRTȘ elaborează o nouă viziune asupra activității informațional-bibliotecare, păstrând misiunea primordială în conservarea și dezvoltarea patrimoniului de documente speciale, dar și crearea de noi colecții și conținuturi, pentru asigurarea informațională a comunității academice și mediului de afaceri. Astfel, în anul 2008, Consiliul Științific al IEFS a aprobat „Strategia de dezvoltare și modernizare a BRTȘ pentru anii 2008-2012”, care avea scopul de a diversifica formele și metodele de comunicare a resurselor și serviciilor și de a oferi acces liber la colecțiile de documente speciale. A urmat implementarea obiectivelor strategice ca:

- Susținerea campaniei de promovarea a publicării rezultatelor științifice în Acces Deschis (an. 2009 – lansarea apelului);

- Aprobarea Politicii editoriale privind „Accesul Deschis și înregistrarea revistei

instituționale „Economie și Sociologie” în Directoriul Revistelor cu Acces Deschis DOAJ” (an. 2013);

- Crearea Arhivei Digitale instituționale „Publicații științifice INCE” (an. 2012);

- Achiziționarea softului de bibliotecă WEB IBIS-64 (an.2011);

- Lansarea paginii WEB www.brts.md. Extinderea accesului la colecțiile bibliotecii prin conexiunea Catalogului electronic cu pagina bibliotecii <http://e-catalog.brts.md/> (2014);

- Lansarea Repozitoriului Științific instituțional (*Repository of National Institute For Economic Research*) <http://dspace.ince.md/jspui/> (an. 2016);

- Diversificarea serviciilor prestate (Servicii bibliometrice, *Ghișeul informațional* „Accesul deschis pentru cercetători”, „Cursuri de instruire gratuite în utilizarea computerului și serviciilor on-line”, destinate pensionarilor și persoanelor cu nevoi speciale ș. a.

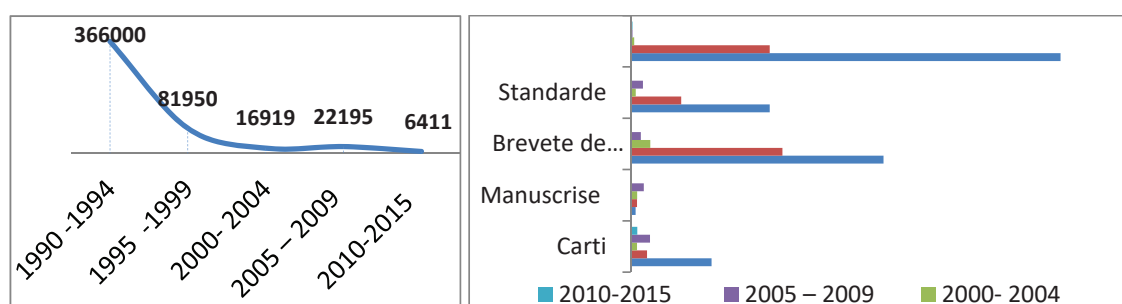
Direcțiile de dezvoltare pentru următorii ani rămân a fi concentrate pe spații și colecții accesibile și incluzive, informații relevante, servicii, ajutor și consiliere pentru toți.

Dezvoltarea colecțiilor BRTȘ reprezintă una din cele mai importante și complexe

activități, care pune la dispoziția utilizatorilor un patrimoniu unicat de documente, constituit din: brevete de invenție, cataloage industriale și documente normativ-tehnice, standarde moldovenești și internaționale, manuscrise științifice nepublicate, colecția de carte și publicații periodice.

La 1 ianuarie 2018, colecția bibliotecii constituie 12 201 128 de titluri în 13 583 983 de volume. Valoarea totală a colecției estimează peste 9 mil. de lei. După tipul de documente din colecții, quantumul maxim îl ocupă documentele brevetare – 91,70%, urmat de cataloage industriale – 3,35%, documentele normativ-tehnice – 2,81%, cărți și broșuri – 1,31%, publicații periodice – 0,76%, documente nepublicate – 0,03% și documentele electronice cu 0,01%.

În retrospectivă, din primii ani de activitate și până în anii 90, Colecțiile BRTȘ s-au completat centralizat. În perioada anilor 1975-1980 erau achiziționate 700-800 mii de documente anual, comparativ cu anii 90, achizițiile constituiau circa 25 mii de documente. Anii 2000 atesta o continuă scădere a achizițiilor. În diagrama de mai jos este reflectată situația privind completarea colecțiilor BRTȘ în ultimii 25 de ani (1990-2015), pe principalele tipuri de documente:

Tabelul 2. Completarea colecțiilor BRTȘ în anii 1990-2015.

Efectele crizelor economice din țară s-au resimțit în bibliotecă în special în perioada anilor 2000-2004, când achizițiile erau minime. Situația se ameliorează din anul 2006, iar în ultimii doi ani, alocațiile bugetare pentru achiziții au crescut, fapt ce a dus la o mică majorare a ratei de înnoire a fondului de carte și publicații periodice.

O sursă suplimentară în actualizarea

colecțiilor și asigurarea informațională a utilizatorilor BRTȘ este schimbul interbibliotecar național și internațional. În ultimii 5 ani, 50% din achiziții au fost prin schimb de publicații, datorită relațiilor de parteneriat cu Biblioteca Națională a RM, Biblioteca Științifică ASEM, Biblioteca Științifică a UTM, Biblioteca Centrală a AȘM, Biblioteca Științifică a Academiei de

Administrare Publică, Biblioteca Științifică UCCM, AGEPI, IDSI, Biblioteca Institutului de Cercetări Economice din București, Fondul Monetar Internațional ș. a.

Resursele documentare (90% din fondul de carte al bibliotecii și 60% din documentele normativ-tehnice) ale bibliotecii se regăsesc în Catalogul Electronic, care se accesează de pe pagina web: <http://e-catalog.brts.md>. Brevetele de invenții în format electronic sunt disponibile în mare parte pe pagina web AGEPI, la care biblioteca oferă consultanță și acces gratis.

Annual de aceste resurse beneficiază peste 2500 de utilizatori unici. Pe parcursul anului se înregistrează circa 8000 frecvențe și peste 500 000 de documente consultate.

BRTȘ oferă acces la valoroase surse de informare (proprii și externe) și prestează o gamă variată de servicii info-documentare pentru mai multe categorii de utilizatori. Iar misiunea BRTȘ este de a asigura accesul nelimitat la resursele documentare și serviciile informaționale, de a genera conținuturi deschise pentru diseminarea rezultatelor științifice și eficientizarea proceselor de studiu, cercetare și inovare în domeniile economiei, tehnicii și industriei conexe.

În scopul de a susține creativitatea și cercetarea în domeniul socio-economic și tehnic, BRTȘ se orientează către o politică de prestare a unor servicii moderne și accesibile utilizatorilor, ce răspund provocărilor, schimbărilor mediului informațional-tehnologic. Astfel, *Comunicarea științifică* este un obiectiv realizat prin înregistrarea și menținerea publicațiilor științifice ale INCE în baze de date cu acces deschis. Astfel revista „Economie și Sociologie” se regăsește în: DOAJ, SOCIONET, EconPapers, OAJI, INDEX COPERNICUS care evaluează revista cu

Indexul de Valoare a Calității (ICV). Pentru anul 2016 **ICV = 75.68**.

- În anul 2017 s-a depus portofoliul revistei în bazele de date: **Clarivate Analytics; CiteFactor; Global Impact Factor**.

- S-a obținut citările per/revistă conform: <http://citec.repec.org/s/2016/nosycriat.html>

- **BD SCOPUS** * în proces de evaluare. <http://suggestor.step.scopus.com/progressTracker/>
- În **IBN** Revista este prezentă cu 32 de volume și 656 articole.

Promovarea rezultatelor științifice de către bibliotecari și crearea serviciilor bibliometrice au contribuit la creșterea vizibilității instituției și a autorilor pe plan internațional, la îmbunătățirea calității publicației, creșterea numărului de citări și altor indicatori bibliometrici.

Activitatea de cercetare a fost și continuă a fi un instrument esențial al bibliotecarilor în evaluarea problemelor emergente și de descoperire a celor mai eficiente modalități de activitate. Ambiția științifică a Bibliotecii oferă personalului oportunități de cercetare cu un impact pozitiv asupra dezvoltării instituției, calificării angajaților, evoluției domeniului biblioteconomic instituțional și național.

Rezultatele și experiențele obținute de specialiștii BRTȘ în 50 de ani sunt consemnate în 9 bibliografii și biobibliografii, 12 indici bibliografici, 9 ghiduri, peste 20 de articole publicate în reviste naționale și internaționale, circa 400 semnalări bibliografice pentru întreprinderi și organizații, 6 documente metodologice, îndrumare, buletine informative etc. Alte rezultate au fost prezentate la numeroase conferințe, seminare, mese rotunde, ateliere profesionale.

Bibliotecarul – sufletul inteligent al Bibliotecii

Succesul unei biblioteci depinde de competența, intelectul și dăruirea profesională a angajaților ei. Anume Bibliotecarii sunt acei care o însuflețesc, care depun

tot efortul și priceperea de a păstra, dar și a împărtăși din tezaurul cunoștințelor. Bibliotecarul ca și informația este în continuă schimbare. Retrospectiva anilor a demonstrat că personalul BRTȘ a dat dovadă de străduință și inteligență, de pasiune și profesionalism pentru a merge în pas cu timpul, indiferent de condițiile și crizele din societate. A învățat, a dezvoltat noi abilități de comunicare, a însușit tehnologii de operare, a diseminat informații și experiențe și a instruit la rândul lui mii de utilizatori.

Pe parcursul a 50 de ani în istoria BRTȘ s-au înscris multe nume de bibliotecari, care au contribuit la dezvoltarea acestei instituții, care și-au petrecut cei mai frumoși ani printre rafturile pline de cunoștințe și amintiri. Datele statistice din arhiva instituției ne îndreaptă către cele peste 500 de persoane, care, mai mult sau mai puțin și-au adus aportul propriu în această bibliotecă.

Cu deosebită plăcere vreau să menționez pe cel mai fidel Bibliotecar al BRTȘ, care activează de la înființarea bibliotecii până astăzi și care timp de cinci decenii a dat dovadă de curaj și perseverență să constituie, să dezvolte, să salveze și să promoveze o colecție unică de documente brevetate. Este dna Maria Vîrlan (din 1969), șef secție Colecții speciale, specialist principal, care s-a dedicat cu pasiune și responsabilitate profesiei, împărtășind zi de zi cunoștințele și experiența acumulată cu colegii, cu tinerii savanți, cu utilizatorii bibliotecii. Nu pot să nu-i menționez pe colegii care activează la bibliotecă de 30 de ani: Macrii Natalia, Iacob Nina, Dalinițchi Nionila, Ivanova Maria, Iuriev Elena, Jarencov Maria, Bradulova Natalia, Capcanari Lilia, Moraru Silvia, Alexandrova Galina. Cu acest prilej ne exprimăm recunoștința și respectul față de aceste Doamne și le mulțumim că le avem alături.

Deosebite considerațiuni avem și pentru ex-managerii BRTȘ, care și-au adus aportul în mobilizarea colectivului și organizarea eficientă a activității de bibliotecă în cele mai dificile perioade ale existenței noastre: Petru Racu (director din 1986-2000), Vera Sobiețchi (director din 2000-2007), Lilia Ghițiu (director din 2007-2009), Svetlana

Alerguș (director adjunct din 1992-1996) Iulia Tătărescu, (director adjunct din 1996-2000). Și amintim astăzi de acei colegi care nu mai sunt printre noi, dar numele lor este înscris pentru totdeauna în istoria BRTȘ: Nadejda Iancovskaia (director, 1968-1970), Zinaida Maciulina (director, 1970-1972), Anatolie Dnestreanschi (director BRIT, 1972-1986), care au avut misiunea de constituire, dotare și organizare a bibliotecii.

Sentimente de recunoștință și apreciere exprimăm ex-colegilor noștri: Ghinculov Silvia, Goian Natalia, Carauș Elena Pavlovna, Liudmila Cerniș, Maria Rotaru, Liuba Coman, Ina Ivanov, Cebotari Margareta, Baltag Ala, Gnidaș Natalia, Zabica Valentina, Lupan Lilia, Lobco Nely, Svetlana Perju, Ogurțova Tamara, Bodrug Nadejda, Torono Lidmila și mulți alții... O mare parte dintre personalitățile evocate și-au legat destinul de alte biblioteci, dar amintirile ne readuc de fiecare dată la locul de unde am pornit pe tărâmul cărții.

Marcarea unei aniversări presupune și o totalizare a reușitelor și eșecurilor, a experienței acumulate, a proiectelor realizate în acești ani. Dar toate succesele se datorează echipei BRTȘ, buni profesioniști, prietenoși, flexibili, deschiși pentru colaborare și învățare. Activitatea prodigioasă și profesionalismul este apreciat prin numeroase titluri, mențiuni și diplome de merit la concursuri și expoziții. Participând de-a lungul anilor la concursurile anuale organizate de Asociația Bibliotecarilor din RM, 3 colaboratori ai BRTȘ au obținut înaltul titlu de Laureat al Concursului Național *Cel mai bun bibliotecar al anului*, în perioada 2009-2016. Au fost premiate 2 lucrări bibliografice cu Premiul mare în cadrul Concursului Național *Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei*. BRTȘ a deținut titlu de Laureat al Concursului Republican „Biblioteca partener în promovarea proprietății intelectuale” (ed. IV-2013, ed.V-2015). Numeroase diplome au obținut colaboratorii bibliotecii la expozițiile specializate „Infoinvent”; „Fabricat în Moldova”; „Food and Drinks”, organizate de Centrul de Expoziții MOLDEXPO.

Profesionalismul personalului BRTȘ se manifestă prin inițiativele creative în ca-

drul bibliotecii și în comisii, grupuri de lucru în afara instituției noastre. Din anul 2015 deținem președinția Comitetului Tehnic nr.1 „Biblioteconomie, Informare și documentare”, membru al Consiliului Biblioteconomic Național, (CBN); reprezentanți în colegiul de redacție a revistei științifice „Economie și Sociologie”, Analele INCE; membri în comisiile specializate ale Asociației Bibliotecarilor din RM, membri în grupuri de lucru pentru elaborarea documentelor de politici în domeniul biblioteconomic.

În palmaresul instituției sunt înregistrate peste 1500 de publicații semnate de bibliotecari (bibliografii și biobibliografii, articole, ghiduri, indici ai documentelor brevetate, documente de reglementare, materiale de sinteză). În aceste lucrări, bibliotecarii adună realizările științifice ale prezentului și completează trecutul impresionant al instituției.

Actualmente funcționalitatea Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice este asigurată de 26 de bibliotecari. Din totalul de angajați 22 persoane au studii superioare în domeniul biblioteconomic, iar 4 persoane au obținut studii de masterat. Din anul 2014, 19 bibliotecari dețin grade de calificare. Structura BRTȘ este constituită din 5 secții și 6 oficii specializate.

Pentru comparație, în primul an de

activitate (1968), Comitetul de Stat pentru planificare al RSSM a dispus un fond de salarizare de 35 de mii ruble pentru personalul din bibliotecă. Inițial au fost angajate aproximativ 20 de persoane, în anii 80 acest număr a ajuns la 120 de persoane, iar în anii 90 erau angajați 80 de bibliotecari, care activau în 8 secții și 15 oficii specializate. Mulți dintre ei se numără și astăzi printre colegii noștri și le mulțumim pentru fidelitate și experiență transmisă generației tinere de bibliotecari.

Cu multă pietate și respect ne adresăm astăzi celor 26 de bibliotecari, care își aduc aportul la păstrarea și dezvoltarea Bibliotecii prin cunoștințe profunde, ingeniozitate, creativitate, hărnicie și dedicație. Numele lor va rămâne pentru totdeauna în istoria acestei instituții.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA REPUBLICANĂ TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ. Regulament de organizare și funcționare a Repozitoriului Instituțional Digital al Institutului Național de Cercetări Economice. Aprobata la Consiliul Științific al INCE, 4 februarie 2016. Chișinău, 2016. 5 p.
2. CODUL cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: nr. 259 din 15.07.2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2004, nr. 125-129, pp. 12-70.
3. INSTITUTUL Național de Cercetări Economice. Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică. Anul 2018 - 50 de ani de activitate a BRTȘ: „Biblioteca în era digitală: noi paradigme pentru educație și cercetare”: raport de activitate, aprobat la Consiliul Științific al INCE, 21 dec. 2018. Chișinău: Complexul Editorial al INCE, 2018. 40 p.
4. INSTITUTUL Național de Cercetări Economice. Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică. Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică anul 2017: raport de activitate, aprobat la Consiliul Științific al INCE, 22 decembrie 2017. Chișinău: Complexul Editorial al INCE, 2017. 40 p.
5. INSTITUTUL Național de Cercetări Economice. Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică. Politica Instituțională a Institutului Național de Cercetări Economice privind Accesul Deschis la informație. Aprobata la Consiliul Științific al INCE, 27 februarie 2017. 2 p.

6. REPUBLICA MOLDOVA. Ministerul Culturii. Regulament privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de bibliotecă din Republica Moldova: ordin nr. 2 din 13 ianuarie 2016: anexa nr. 1. 2016. 10 p. [Accesat 10 ianuarie 2019]. Disponibil: http://cbn.mc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Regulament_activitatea_metodologica_SNB_aprobat_MC.pdf.
7. TĂTĂRESCU, Iulia. Biblioteca Republicană de Informație Tehnico-Științifică la 30 ani. În: Magazin Bibliologic. 1999, nr. 2/3, pp. 19-20.
8. ȚURCAN, Nelly. Probleme privind dezvoltarea sistemului de comunicare științifică din Republica Moldova și accesul deschis la informație. În: Studia Universitatis. Seria Științe sociale. 2013, nr. 3, pp. 13-27. ISSN 1814-3199.
9. МОЛДАВСКИЙ Научно-Исследовательский Институт Научно-Технической Информации и Техничко-Экономических Исследований ГОСПЛАНА МССР. МолдНИИНТИ. Кишинэу: МолдНИИНТИ, 1977. 19 с.
10. МОЛДАВСКИЙ Научно-Исследовательский Институт Научно-Технической Информации и Техничко-Экономических Исследований Госплана МССР. Республиканская Научно-Техническая библиотека. Научно-технические библиотеки Молдавии: справочник. Кишинэу: МолдНИИНТИ, 1978. 77 с.
11. МОЛДАВСКИЙ Научно-Исследовательский Институт Научно-Технической Информации и Техничко-Экономических Исследований Госплана МССР. Научные и научно-технические библиотеки Молдавии. Кишинэу: МолдНИИНТИ, 1971. 47 с.

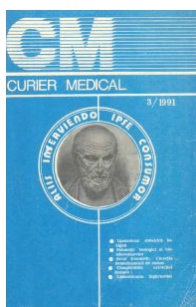
de ministru al Ocrotirii Sănătății (1968), fiind un militant întru renașterea națională. Așa în nr. 1, 1975 numele Domniei Sale apare din nou în Consiliul redacțional, figurând până în anul 1981. Începând cu nr. 1, 1982 Nicolae Testemițanu din nou devine membru al Colegiului de redacție a revistei și va fi prezent până la ultima lui suflare, 1986. În nr. 5 a acestui an va fi publicat necrologul la trecerea în neființă a marelui savant, om de stat Nicolae Testemițanu, unde sunt relevate meritele, calitățile morale și valorile lui sociale.

Începând cu nr. 4, 1990 revista *Ocrotirea sănătății* începe să se editeze în limba română cu grafie latină, paralel continua să se editeze și în limba rusă.

În nr. 2, 1990 al revistei *Ocrotirea sănătății* întâlnim o rubrică inedită cu titlul „Dialoguri. Terminologie”, care constituie un dicționar român-rus al termenilor și frazelor larg răspândite în practica medicală. În nr. 4, 1990 această rubrică apare sub denumirea „Mic dicționar stomatologic”. Mai târziu – „Arta scrisului medical”, astăzi – „Lexicon medical”.

În nr. 1, 1991 pentru prima dată, în Colegiul de redacție al revistei apare numele Rectorului USMF „Nicolae Testemițanu”, Ion Ababii.

În nr. 2, 1991 este publicat, pentru prima dată, „Statutul Ligii Medicilor din Moldova”.

Începând cu nr. 3, 1991 revista apare cu titlul *Curier medical*, paralel continuă să se editeze și în limba rusă cu un titlu nou *Медицинский курьер*. Sub acest titlu apar toate 6 numere ale revistei doar pe parcursul anului 1991.

Începând cu a. 1992 revista apare doar în limba română. Tot în această perioadă apare și suplimentul la revista *Curier medical* cu titlul „S.O.S.” – *Societate. Om. Sănătate*, o revistă ilustrată de informare și educație sanitară care trata diverse probleme, cum se specifică în primul număr al suplimentului, „profilaxia diverselor maladii, gimnastica curativă, problemele

familiei și sexului, sfaturi utile, consultații ale specialiștilor cosmetologi etc.”, adică pe înțelesul tuturor, supliment, care s-a editat până în a. 1999.

Dar revenim la *Curier medical*. Începând cu această perioadă, în rubrica permanentă „Igienă, Epidemiologie și Organizarea ocrotirii sănătății” termenul de ocrotire a sănătății a fost înlocuit cu „Organizarea asistenței medicale”.

Pe parcursul a. 1992 au apărut 3 fascicule a revistei, care includeau câte două numere cumulate: 1-2, 3-4, 5-6 din cauza condițiilor financiare precare.

În această perioadă pe paginile revistei (nr. 1, 1993) este publicată o informație de însemnătate majoră, despre un eveniment remarcabil pentru comunitatea medicală – înființarea în cadrul Academiei de Știință a Moldovei a Secției de Științe Medicale, în cadrul căreia au fost aleși primii membri titulari și netitulari ai Academiei, ca: titulari - Gheorghe Paladi, Gheorghe Ghidirim, Diomid Gherman; netitulari - Ion Ababii, Gheorghe Țibîrnă, Mihail Popovici, Eremia Zota, Vasile Procopișin.

Tot în acest număr este introdusă pentru prima dată rubrica „Editoriale” unde se publicau, și se publică articolele de fond, care exprimau părerea conducerii redacției într-o anumită problemă actuală importantă din domeniul medicinei.

Începând cu nr. 1-2 (cumulat), 1992 articolele publicate se editează în limba originalului. Un moment inedit - sumarul revistei, titlurile articolelor cât și al rubricilor sunt prezentate paralel și în limba engleză.

Un alt moment nou - în nr. 1-2, 1992 redacția vine cu o cerință către autorii articolelor, ca articolele propuse pentru editare să fie însoțite de un rezumat succint, unde este inclusă și instrucțiunea „Cum se va scrie un rezumat la un articol științific”. Până atunci nu se practica rezumatul.

E de remarcat faptul, că în această perioadă în structura revistei este inițiată o nouă rubrică, „Meridiane”, unde sunt incluse, pentru prima dată, articole ale specialiștilor din domeniu din afara țării (începând cu nr. 1-2, 1992), dar și articole ale autorilor autohtoni despre experiența

- Создать отдельную папку на компьютере, в которой будут храниться предварительные материалы.

III. Оформление в формате Power Point.

- Создать 15-20 слайдов презентации.
- Проиллюстрировать слайды, используя подготовленные материалы, а также эффекты анимации.
- Провести предварительный просмотр выставки.
- Исправить замеченные недостатки.
- Подготовить виртуальную книжную выставку к показу.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Перспективы дальнейшего развития виртуальных книжных выставок в детской библиотеке г. Чадыр-Лунга мы видим в следующем.

Предполагаем применять и использовать аудио и видео форматы (то есть звуковые файлы и видеоролики), делать выставки мультимедийными и интерактивными.

Наша задача эмоционально, интеллектуально привлечь и вовлечь пользователей в мир книги, а без обратной связи это невозможно. Считаем, что более перспективной формой в налаживании контакта с нашими пользователями, дающей возможность обменяться мнениями, суждениями являются форумы.

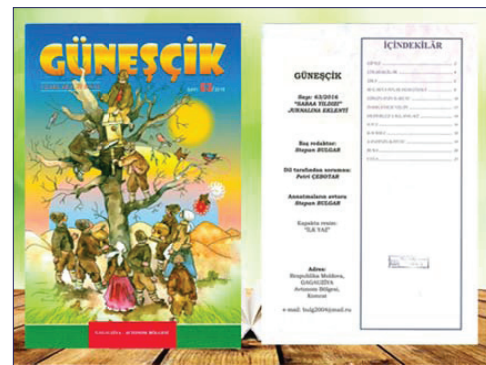
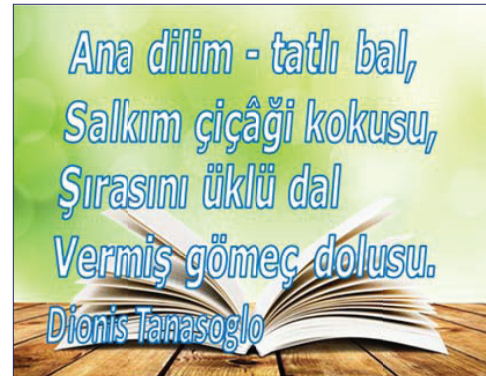
Дизайнерское оформление виртуальных книжных выставок, технологические разработки, размещение их на странице в Facebook и сайт YouTube осуществляются заведующей детским филиалом ПРБ г. Чадыр-Лунга Марией Бахановой.

Следует заметить, что процесс создания виртуальной книжной выставки требует высокой профессиональной подготовки библиотекаря, хорошей материально-технической базы библиотеки.

Начав использовать виртуальные книжные выставки в своей работе, позволяет сделать вывод о том, что виртуальные книжные выставки прочно заняли свое место в деятельности детской библиотеки г. Чадыр-Лунга по по-

пуляризации книги и чтения. Они мобильны, компактны, содержательны и актуальны.

ФОТО ВИРТУАЛЬНЫХ КНИЖНЫХ ВЫСТАВОК

Виртуальная книжная выставка:
«Листопад новых книг на гагаузском языке»